

# Koroško Koroščem

Št. 37.

Celovec, dne 20. julija 1920.

Izhaja enkrat na teden.

## SHS-Polyp.

Tam v velikem oceanu živi strašna zver, polyp imenovana. Ta žival ima nebroj črvu podobnih lovč (Fangarme) in vse, kar pride v nje bližino, bodi si človek, ali žival, vse je neizogibno izgubljeno. Polip stegne po njih z svojimi lovčami, jih prevlači k sebi z nepopisno silo, jim izpreša kri iz telesa, jih zmečka in izmozga do kosti. Ta polip je strah vseh ljudi, ki prebivajo ob morskem obrežju.

Tak polip, tak nestvor, ljubi Korošci, nas ogroža iz Balkana. ropazelnjen steguje svoje grabežljive roke preko Karavank po naši mili Koroški. Ta polip, ta nestvor je **srbski imperializem**; militarizem, korupcija, hlapčestvo, sužnost, balkanska nekultura in takodalje, to so njegove grabežljive roke.

Še pred enim in pol letom je slovensko ljudstvo na Krajnem sanjalo o republiki in prostosti. Toda prišli so Srbi, srbski vojaki in prisilili Slovence, da so morali einrukat za srbskega kralja Petra! Srbski žendarji in policaji so začeli divjati po deželi svojih „bratov“ in nacionalna, politična in socialna svoboda Slovenije je postala žrtev srbskega polipa. Nekateri so se branili, da bi se tega hudiča otresli; v Mariboru so se spuntali pred letom vojaki in tudi v Ljubljani so se vzdignile množice in zahtevale svoje pravice. V Mariboru so pa srbski soldati slovenske vojake postréllili in vrgli njih trupla v Dravo, v Ljubljani so pa soldati kralja Petra streljali na množico ljudstva, ki je lačna zahtevala kruh in svoje pravice. „Žalostna jim majka.“ Zdaj so, pa slovenske soldate, kakor nekda v stari Avstriji, razdelili po celi Jugoslaviji med Macedonce in Srbe. Žendarje in uradnike, ki Srbom niso bili po volji, so poslali v Albanijo in Macedonijo, Kranjski fantje pa morajo iti v garnizijo v divje kraje Srbije in Albanije. Če se kranjski rekrut pri Srbih pritoži, ga vržejo ti rabeljni v temno ječo. Srbska vojaška sodišča zopet delujejo kot nekda v stari Avstriji. Groza in strah vlada med ujetniki, ki so se vrnili v domovino in vsak dan je več dezertarjev na Koroškem, ki so zbežali pred kruto roko Balkana. V Ljubljani se šopirijo srbski uradniki. Ti delajo postave, diktirajo ljudstvu davke in cole. Slovenka špraha od dne do dne na Krajnem pol gineva; srbska špraha in srbske pisme jo bodo popolnoma izpodrinile. Vrh tega ogroža srbska pravoslavna vera rimsko katoliško cerkev. Mladi duhovniki, ki so bili še včeraj dobri katoličani, postajajo pravoslavni popi in se ženijo; nadškof v Zagrebu je te verske odpadnike že posvaril, jim zagrozil, da jih izobči iz svete cerkve, pa vse nič ne pomaga.

Ljubljanski „Naprej“ piše dne 27. junija t. l.: „Zdi se nam, da smo se zarili v tisto srednjeveško dobo, ko je bil preprost človek, ki je znal pisati ali brati proglašen za čarovnika in sežgan na grmadi ali pa pahnjen v prepad. Čutimo silen pritisk črne reakcije. To ni zabavljenje na državo, marveč le opomin, da ne postanemo preveč smešni v svetu. Cenzura nas

zatira, shode nam prepovedujejo, na ukaze višjih oblasti zapirajo ljudi, ne da bi navedli razloge za aretacijo. To so dejstva . . .“

Črni oblaki se zbirajo na Krajnem in Hrvatskem, Srbski polip zahteva svoje žrtve. Kar pograbi njegove roke, nima več svoje volje in izginila je vsaka samostojnost. Ljudstvo kriči „proč s Srbijo“, a kaj to pomaga, srbskoh polip jih drži v svojih kleščah.

Zdaj steguje ta nestvor svoje lovke preko Karavank tudi po Korošanu. Tudi nam Koroščem preti suženstvo, srbski militarizem, bič in ječa in narodna smrt. Ta pošast pa Koroškem se

ne more do živega. Karavanke so ona od Boga postavljena gorska stena, ki nas ločijo od srbskega Balkana in še imamo v roki učinkovito orožje, naše ljudsko glasovanje, ki nas bo obvarovalo tega strašnega polipa. Naj ta zver še tako divja, in kaže svoje zobe, ljudsko glasovanje nas bo rešilo iz srbskega žrela. Mi Korošci nočemo biti deležni kranjske usode. Zato dvignimo svoj glas vsi kakor ena veriga za enotno Koroško, da ostane

„Koroško Koroščem!“



## Glasovanja se boje

naši „prijatelji in rešitelji“ iz Kranjskega. O priliki regentovega poseta je namreč neki Korošec, ki je pa menda doma v Ljubljani, poročal Aleksandru o razpoloženju na Koroškem. Rekel je, da stoji stvar dobro za Jugoslavijo, da se ni bati ničesar, a vendar da bi bilo dobro, ko bi se moglo glasovanje zavlačiti. Potemtakem vendar niso tako gotovi svoje zmage, kakor to vedno bobnajo po vsem svetu. Čemu zavlačevanje?! Nato pa sploh sicer misliti ni, ker se mora vršiti glasovanje tekom 3 mesecev po ratifikaciji

mirovne pogodbe. Ker je pred kratkim podpisala tudi francoska republika mirovno pogodbo, mora biti ljudsko glasovanje najkasneje do oktobra izvršeno.

A tudi drugih dokanov je dosti, da nimajo v Jugoslaviji prav nič upanja do zmage. Mogoče se še spominajte, kako je nedavno rotill „Slovenec“ ljubljansko časopije, naj ne piše pesimistično (črnogledno). Dalje pravi isti list: „Kaj si bodo mislili Korošci, če vidijo, da mi sami obupavamo?!“ Po domače povedano je hotel „Slovenec“ reči: „Glejte, sicer ni upanja, da bi zmagali, a vendar še moramo vsaj na videž delati sigurne. Če vedno in povsod pišemo in trdimo, da bo zmaga gotovo naša, bodo Korošci obupali in si mislili: Ker je večina za Jugoslavijo, glasujmo še mi za to državo, se vsaj ne bodo maščevali nad nami!“ Na tak kunšten način vas hočejo spraviti na led.

Na raznih taborih protestirajo proti glasovanju; pravijo, da je popolnoma nepotrebno, da jim je bilo vsiljeno itd. Zakaj neki protestirajo, če jim je zmaga itak zasigurana?!

Znano je, kako se prepirata „Slovenski Narod“ in „Slovenec“ zaradi takozvanega kanceliparagrafa; tekom tega prepira je pisal Narod dne 15. junija: „Prav s tem, da bodo vla-

dali v Jugoslaviji duhovniki, agitirajo Nemci najbolj in priznati moramo, da jim prinaša, žal ravno to agitacijsko sredstvo največ privrženecv. To ja rešnica! Torej Narod sam prizna, da raste število tistih, ki bodo glasovali za Avstrijo.

V isti številki „Slovenskega Naroda“ pa beremo: „Nevarnost je velika, materialna pomoč Koroški nujno potrebna. Ob 12. uri vas kliče na krov!“ Kar na enkrat se govori tukaj o nevarnosti, medtem, ko drugače vedno povdarjajo, da se ne boje glasovanja.

„Jugoslavija“ z dne 8. junija pa piše: „Rešimo, kar se rešiti da! Zadnji čas je, da se vržemo z vso silo na Koroško“. In nekaj dni pozneje čitamo v istem listu: „Ni sicer govora o tem, da bi se nemške želje kedaj vresničile, naša zmaga je gotova. Gre pa zato, da bo naša zmaga kar najbolj sijajna . . .!“ „ . . . A boj bo oster in težak. Zavedajmo se resnega položaja na Koroškem!“ Čudno! Najprej trde, da je zmaga gotova, potem pa govore, o „resnem položaju“ in o „težkem boju“. Sami sebe vdarijo po zobeh.

V „Slovenecu“ z dne 17. junija stoji črno na belem: „Glasovi, ki veljajo plibiscitu (glasovanju) postajajo vedno nezaupljivejši in boječnejši.“

In v nekem poročilu „Slovenskega Naroda“ beremo: „Govorniki so z živo besedo predočili bridko izgubo, ki preti domovini ob zapadni in severni (koroški) meji.“

Menimo, da smo jasno dokazali, na kako slabih, šibkih, nogah stoji tisto upanje čušov na „sijajno, gotovo zmago“. Oamiti vas hočejo s takim pisarjenjem, da bi se zbal in v svojem obupu glasovali z njimi. A Korošci jim boste pokazali, da se ne bojite ne grožnje, ne nasilja in strahovanja, da ne marate „jugoslovanske svobode“, ki pozna samo zapor (arest) in denarne kazni za vsakega, ki ima lastno, prepričanje. Treba je le brati „Korošca“, katerega vsako poročilo se konča z besedami: „Moža so vtaknili v zapor“: ali pa kliče po žandarjih. Lepa svoboda! Zaslužen odgovor jim boste dali na najprimernejši način s tem, da glasujete enoglasno za Avstrijo, kjer se človek lahko prosto giblje in kjer lahko govori, kakor mu ve leva prepričanje in srce.

Neki Ljubljčan!

## Kaj je novega po svetu.

Jugoslaviji grozi vojna z Italijo. Ljudstvo na Krajnskem in Štajerskem je potrto, ker mora po petih letih boja na novo einrukat za kralja Petra! Ljubljanski advokati rinejo ljudstvo v boj, kot nekdanji stari-austrijski generali. Plačani hecarji upijejo po Ljubljani „Živio vojna!“ „Meč naj govori!“ Ko bo počil prvi strel, so bodo te Ljubljanske barabe poskrile in krvaveli bodo zopet kmetski sinovi. Korošci, ali se vam lušta einrukat za kralja Petra? Koroška mati, Koroška žena, Koroška nevesta, al naj tvoj sin, tvoj brat, tvoj ženin, tvoj oče pogine radi lumparije srbskih Krajncev?!

\* \* \*

Plebiscitna komisija je že polnoštevilno prišla v Celovec. Predsednik je angleški polkovnik P e c k. Danes je imela komisija prvo sejo, pričakovati je vsak dan javnih oklicev. Korošci, vaša rešitev se bliža, konec bo jugoslovanskemu suženstvu! Antanta bodi poždravljena, ne prosimo za milo, ampak le za pravično sodbo! Obvaruj nas Balkana!

\* \* \*

Sijajna zmaga Nemcev ob priliki ljudskega glasovanja na Pruskem!

Poljaki, ki so se, kakor Jugoslovani, vedno in vedno hvalili, da bodo zmagali, če ne z glasovnico, pa z mečem, so na celi črti podlegli. Od 99.360 oddanih glasov so dobili Nemci 91.634, Poljaki pa samo 7682; torej 92% Nemci, 8% Poljaki. V vzhodni Prusiji so dobili od 361.036 oddanih glasov Nemci 353.655, Poljaki pa samo 7408, torej Nemci 97,9%, Poljaki pa samo 2,1%. — Korošci, tako moramo tudi mi zmagati nad Čuši, v to pomoz Bog i sreča Junaška!

—o—

## Koroško Koroščem!

Koroška dežela! oj lepa si Ti!

Saj daleč okoli o Teb se govori.

So gore visoke in jezera vmes;

Si pravi planinski nam biser zares.

Red, krasna je naša domača zemlja, ljuba mati Koroška. Od nekdanj so tukajšni prebivalci, Korošci — pomešani Slovenci in Nemci —, v miru in zadovoljnosti živeli. Polje jim je rodilo obilno in tudi pri živinoreji so si pomagali. Kar eden ni imel, pomagal mu je drugi, in se zraven nobeden ni vprašal, ali je ta potem Slovenec als Nemeč; Korošec je, to je bile zadosti. A ko so se pa ob mejah ljube domače dežele pokazali sovražniki, kakor na primer v turških časih, tedaj so vsi, Slovenci in Nemci, enega duha in enega srca poprijeli za orožje in odgnali sovražnike iz dežele. Slovenec in Nemeč sta se ramo ob rami borila za domačo deželo, za njo trpela, za njo krvavela in dostikrat tudi padla eden poleg drugega za ljubo domačo grudo. Rečf smemo, da je naša Koroška dežela in zemlja zares s krvjo nasičena in poškropljena, s krvjo obojih, Slovencev in Nemcev. Kresovi na gorah so obema nanzanjali ali tužno vest: Sovražnik iz Balkana, zakleti sovražnik je tu! Hajd na boj, za dom, za mili naš koroški za dom med bojni grom. Zapustila sta oba doma žene in otroke, ter sivolase starčke, očetje in matere, ki so doma molili za zmago, ter se podala proti balkanskim roparjem v smrtni boj, iz katerega dostikrat ni bilo ne enega ne drugega več nazaj. Tako so naši ljudje živeli in tako trpeli in vmirali. Bratje so si bili, če že ne po krvi, — pa smelo trdimo tudi lahko, da po krvi tudi, ko so se med seboj možili in ženili vsi križem, da ni več čiste ne slovenske, in ne nemške rodovine bilo — bili so vsi Korošci in govorili koroško narečje, mešanico iz slovenskih in nemških besed — pa vsaj po tolikem trpljenju in tolikih žrtvah. Ni bilo nobenega krega in prepira, ljubezen do koroške zemlje, te krasne zemlje, jih je vezala med seboj. Vprašajte stare može in žene, in ti Vam bodo povedali, kako je bilo prej v starih časih. Vzemite v roke stare časopise in knjige družbe Sv. Mohorja, kje najdete tam kreg in prepir? Slovenci so v miru živeli, nič jim ni manjkalo, Korošce so se čutili in zadovoljni so bili. A prišli se kakor nekdanji Turki iz Balkana, tudi sosedje iz Kranjske, ter začeli šuntati in rovariti proti obstoječim razmeram na Koroškem. Prignal pa jih ni kakor nekdanji Turke rop in požig, ne prignala jih je sem k nam šovinizem in skrb za vsakdanjim kruhom. Doma niso imeli več jesti, pa so prišli k nam. Tako dr. Brejce, odvetnik, za njim dr. Müller in drugi. Pri nas so se obogateli, najedli do sitega in začeli se vtikati v politiko. In zaslepljeni mi, smo te ljudi podpirali in jim nosili naše težke prihranjene krajcarje. Saj je znano, da so duhovniki drja. Brejca povsod priporočali med svojimi farani. Postal je bogat, magnat, grajščak in sedaj celo predsednik narodne vlade v Ljubljani. In zdaj pa, ko je na stoleu, katerega smo mu mi postavili, pa on ne pozna nas več, nima časa za nas. Poskusite iti k njemu, saj vas ne pustijo do njega. Za priganjače smo mu bili dobri. zdaj nas več ne pozna, ne rabi več. In tako smo torej sami si na svojih prsih te gade zredili. Začeli so porivati med nas Korošce — Nemce in Slovence — klin, da so nas ti Kranjci razcepili. V vsaki občini, v vsaki župniji, so si pridobili enega ali drugega ali več ljudi, jim pomagali z raznimi kranjskimi podporami, da so začeli propagirati misel: Sloveñci smo, Nemci nas zatirajo, hočemo enakopravnost tid. Ja za Boga milega, kaj smo pa prej bili, ali ne Slovenci? Saj so nas tudi naši stari sosedji, Nemci, za Slovence imeli. Zatirajo nas! Kje? s čim? V uradih smo itak povsod sami tako govorili, da so nas zastopili, kaj ne! In zdaj vsi vi stari može in žene! Povejte nam, kje, kdaj, in kako so Vas Nemci zatirali. Kdo Vam je kaj hudega storil? Naši in Nemci, vsi bili so ja enaki. Domače učitelje smo imeli, domače poslance itd. Slovensko smo se doma naučili, kar smo potrebovali, nemško pa v šoli, kar je bilo treba. Kdor pa je hotel in mogel dati otroka v šolo v Celovec, prosto mu je bilo. Kje pa so študirali ti gospodje duhovniki, učitelji in drugi? V Celovcu in sicer dostikrat prav po ceni. Nemeč in Slovenec

**Kranjce že danes po balkanizaciji hudo glava boli!**

sta jih podpirala, jim dajala prostovoljno zastoj južino in večerje. Koliko takih je, ki so več dobrot od Nemcev v Celovcu sprejeli, kakor od doma. Prišli so do zaželjenega kruha, in zdaj? Dobrota je sirota, kaj ne, gospodje! In znana „Volksküche“ ljudska kuhinja v Celovcu, bi tudi lahko povedala na glas, koliko slovenske, sedanje jugoslovanske intelegence je ona nasitila v dolgih teh letih. Tudi ona je brez ozira, ali je dijak Slovenec ali Nемеc, jih krmila in nasitila; bila je pač koroška ustanova, ki se ni ozirala na to, ali je kdo Slovenec ali Nемеc, vsem je pomagala, vsem je dajala. Prava koroška ljubezen jo je vstanovila in ta jo je gonila.

Zares neznosne so postale razmere na Koroškem vsled tega šuntanja in rovarenja tujih elementov. Tako je bilo pred vojsko in med voljsko. In ko je Avstrija razpadla, mislili smo si, sedaj bode vendar enkrat konec teh homatij na Koroškem. Kranjci naj ostanejo radi nas pri Srbih, mi pa bodemo zopet enkrat prosti Korošci v prosti avstrijski republiki. Pa glej, kakor nekdanj Turki, so prihrumeli k nam novodobni Turki, Srbi in pogospodarili nič boljši kot prvi. Ropali so ravne tako in po izjavi gospoda gerenta Ruprechta na Bistrici so imeli tudi pravice: „Vzeti Vam vse in hiše požgati“. Tako rečeno dne 13. junija 1919 pred 3 pričami. Pa pravijo nekateri, da so Vas osvobodili!!! Hvala lepa za tako svobodo. Tako so imeli tudi Turki nekdanj, ko se hoteli tu gospodariti.

Pa oglasijo se Korošci z orožjem v roki in glasno zavpo: „Turek tujec in tudi Srb njegov brat nam gospodaril ne bo!“

Bili so boji tukaj nekdanj hudi, ko se je šlo za Koroško! In tudi lansko leto se je šlo za Koroško; branili smo domovino pred novodobnimi Turki. In radi tega je prišlo do glasovanja. Ako bi se Korošci ne bili vprli, bi nas Srbi že zdavnaj požrli; kakor Štajerce in Kranjce, katere že imajo. Nas pa še ne. Mi pa bodemo ne več s puško, ampak z glasovnico v rokah se postavili v bran za koroško plan. Štajerci in Kranjci pa že pojejo tisto pesem: „Ko ptičica sem pevala, sem sladko sanje (svobodo) sanjala. — A zdaj, a zdaj pa nikdar več — veselje moje preč, je preč.“ „Kak bom pela, k sem se vjela!“ Pri nas je še korajža, pri nas Korošcih! Mi se pa ne pustimo, kar tako, meni nič, tebi nič vjeti! Sladke so vse njih besede, same medene, a mi vidimo tudi zanjke! Dosti imajo zdaj moke in vsega sa nas, a kaj potem? Za lečjo jed je prodal Esav svoje prvorojenstvo, a Korošec svoje svobode in starodavne samostojnosti ne proda za moko in špeh in druge dobrote, katere nam obetate! Mi Balkan in njegove prebivalce ter njih manire preveč dobro poznamo; saj so Turki preveč k nam v ves hodili in z njimi so dostikrat tudi bratci Srbi bili. A tedaj se še nismo tako dobro poznali. Vemo pač, da so že nekdanj pri nas ropali in kradli njih očetje, in sinovi tudi lani, in to navado bodo še vnaprej imeli. Če bi se jim podali in pristopili v Jugoslavijo (Veliko Srbijo), bi morali močje do 52. leta na orožne vaje in fanti pa kot rekruti v Albanijo in Macedonijo. Tukaj pa bodo bratci Srbi gospodarili, red delali, — to je kradli, ropali, žene in dekleta onečaščali itd. Balkanska kultura!

Naši ljudje naj bi tam doli to sodrgo učili kulture, in naše žene in dekleta pa srbske rekrute tukaj doma. Pa če bi se teh ljudi kaka omika in kultura prijela! Kakor zamorec nikoli ne bode bel, če ga še tako pereš in žajfaš, tako ti ljudje nikoli ne bodo se kulture navzeli. Odvadi mačke loviti miši, kravo mukanja, če moreš. Kar so njih očetje bili, to so tudi Srbi vsi. In ogenj in kri pa ne gliha vkup, se hudo godi.

Naši očetje so se že zdavnaj proti njim vojskovali, a mi, njih otroci, naj bi z njih potomeci skupaj gostovali? Ne in nikdar ne! Nas še nimajo in nas tudi ne bodo vjeli!

A varujte se, Korošci njih agitatorjev in agitatoric! Mastno so plačani, gladko jim teče jeziček. Radi pridobili bi tudi nas za srbski kotichek. Če hočete biti teptani, vdajte se jim kot šklafla. Potem boste zvesti jim srbski podanci.

Pa ne! Ne bo! Ne sme biti!

„Koroško Korošcem!“

## Korošci, komu se lušta ajnrukat za kralja Petra?

Jugoslaviji grozi zopet vojska z Italijo. Radi toga kličejo jugoslovanske oblasti po celi Jugoslaviji fante in može od 18.—50. leta pod orožje; vsi Kranjci, Štajerci in Hrvati morajo ajnrukat za kralja Petra.

Koroški fantje, ali hočete zopet k soldatom, v srbske kasarne, v krvavo vojsko? Menim da ne.

Vsak iz med vas, ki agitira za Srboslavijo je za to, da pridejo njegovi brati in sinovi pod Srbe, je za to, da se bo tudi v bodoče prelivala nedolžna kri junaških Korošcev.

Koroški oče, koroška mati, koroška žena in nevesta, brat in sestra premislite se?

Naj za Boga nihče ne glasuje za to „frdamano“ Jugoslavijo, kjer se bodo še huje topli in med seboj lasali, kakor na Poljskem. Bog sam je kot naravno mejo med Koroško in Srbijo ustvaril Karavanke.

No vi kranjski priganjači, kako vam je sedaj pri srcu?

Koroški kmetje! Na Kranjskem in Koroškem jugoslovanska država že sedaj jemlje kmetom konje, živino, vozove in sinove za vojsko proti Italjanom.

Veliko Kranjcev in Štajercev prihaja dan na dan k nam kot dezertjerji, ker nečejo iti na vojsko! Kakor pišejo ljubljanske cajtnge je vojska proti Italijanom neizogibna.

Korošci, ali se vam lušta ajnrukat za kralja Petra? Ne, mi nočemo biti srbski kanonenfuter.

Koroški hajmkerarji.

## Škiljasti kljukec.

Komaj 14 dni je, odkar smo brali v pismu iz Celovca (ki pa seveda Celovca nikoli vidlo ni) približno to le: Po celovških gostilnah je pusto, trgovine so prazne, ter se po njih sprehajajo obupni trgovci itd. Pri nas pa je vsega dosti, trgovina cvete, vsepovsod sreča in blagostanje. In glej ga, spaka, dva dni potem strečam gospo, ki se je ravnokar vrnila iz Jugoslavije. Pripovedovala mi je, kako tarnajo in zdihujejo tam trgovci: davkov jim predpisujejo toliko, da kar strme in ne vejo, kaj početi, štacune popolnoma prazne, torej nič zasluska, sami davki in štibrel!

Lahko trdita torej „Korošec“ in „Mir“, da sta se o razmerah na lastne oči prepričala, a ne v Avstriji, ampak v Jugoslaviji sta vidla tiste prazne trgovine.

Kako se ujema „Koroševa“ laž z dejstvom, da vidimo v zadnjem času toliko kranjskih kupcev po celovških trgovinah. So morda prišli prodajat? Gospodje okrog „Korošca“, povabili bi vas, da pridete v Celovec pogledat si položaj, a bojimo se, da bi ne počili same jeze, ko bi videli bogato založene prodajalne. Pri tej priliki bi se tudi lahko poučili, o razpoloženju med celovškimi prebivalcem, o katerih v enomer trdite, da se jim je tako zahotelo po Jugoslaviji; slišali bi marsikatero pikro o čuših in njih resnicoljubnosti. Ko bi vi vedli, kako malo, oziroma nič, je Celovčanom in Korošcem sploh za Jugoslavijo, bi gotovo opustili prezuspešna prizadevanja, nas pripraviti k temu, da bi izdali svojo domovino. Že več kot eno leto uživamo v coní A vse udobnosti in sladkosti jugoslovanskega gospodarstva in vladanja. Povedati vam moramo, da smo ga bili siti že precej prve dni. Hvaležni bomo Bogu, ko bomo zopet kmalu prosti naših „rešiteljev“ iz Jugoslavije. Ali znabití menite, da si že naprej želimo, vašo „svobodo“? Da se nam skomina po zaporih in nečloveških kaznih? Ne boste nas več dolgo zapirali in nas strahovali s svojimi rabeljni, ne boste več dolgo gospodarili z našimi posestvi in z našim premoženjem, kajti ura rešitve se bliža in veseli vam bomo klicali: Srečno pot čez Karavanke!

**Ljudsko glasovanje ni nacionalen, temveč gospodarski boj za obstanek nedeljene koroške domovine!**

## Srbe na vrbe!

Lažnjivemu kljukcu «Korošču» in njegovim kranjskim priganjačem, ki hočejo nas Korošce spraviti pod kralja Petra v spomin!

(Ponatisi iz „Slovenca“.)

Kaj so šribali ljubljanski škof dr. Anton Bolnanatura Jeglič, dr. Brejc, Smode in druge «Prismode» o Srbih v letih:

**1914**

od 1. julija—26. julija.

### 1. Ob atentatu na Franca Ferdinanda v Sarajevu. Zalovanje.

Ko se razvedelo za vest o umoru v Sarajevu, je „Slovenec“ in z njim vsa SLS besnela ogorčenosti, preklinjala in klicala smrt in božje maščevanje nad vse, kar ni bilo klerikalnega. Škof ljubljanski je takoj izdal ta-le svoj ukaz: — „Vsem p. d. častitim gospodom duhovnikom ljubljanske škofije! Pretresla nas je grozna novica o sarajevskem umoru. Moramo moliti za pokojnega nadvojvodo in njegovo soprogo, moliti za presvitlega našega vladarja, naj bi ga Oče nebeski potolažil in ga nam še golgo ohranil, molite za našo ljubo Avstrijo, naj jo vsemogočna božja roka vodi do popolne zmage nad njenimi hudobnimi sovražniki. Zato zaukazujem, da se po vseh cerkvah tri dni zvoni, kakor se zvoni za mrlcem I. razreda, naj se vsi verniki poučijo o groznem umoru in vzpodbujajo za presvetlega cesarja in njegovo rodovino in za vse Avstrijo . . .“

Ni še bilo dosti, klerikalci so tudi javno morali pokazati svoje mišljenje. Sklicali so v Ljubljani veliki manifestačni shod in klicali: — „V nedeljo, dne 5. julija 1914, vsi na veliki shod, da damo duška ogorčenju nad podlim atentatom in izrazimo neomajno udanost habsburškemu prestolu in našemu sivolasemu vladarju Francu Josipu I. Shoda se udeležce državni in deželni poslanci SLS, župani, občinski zastopi itd. Vsi na shod, da damo duška svojemu ogorčenju in pa zvestobi do presvete habsburške dinastije!“

Klerikalcem ni bilo všeč vedenje slovenskih časopisov. Napasti se jih morali, zato so napisali v „Slovenca“ to-le notice: — „Slovenski socialisti in sožalnica ljubljanskega občinskega sveta. Kakor smo čuli, se je zastopnik socijalnih demokratov v občinskem svetu ljubljanskem odlikoval s tem, da ga niti, ko je občinski svet imel žalno sejo o pokojnem prestolonasledniku zraven ni bilo. Pa, da bi bil vsaj opravičil svoje odsotnost. Tako pa je smatrati njegovo odsotnost kot vse obsodbe vredno, žaljivo, grdo netaknost in demonstracijo. Ko le pred par leti umrl na Dunaju socijalistični vodja Schumayer kot žrtve atentata, je slovenska socijalna demokracija plevala v solzah in sožalnicah. In če se prav spominjamo, je Etbis Kristan celo pri pogrebu na Dunaju zastopal slov. socialiste. Sedaj pa, ko je umrl prestolonaslednik, pa netaktno demonstrirajo! . . .“

Najbolj patrijotični pa so se pokazali kleriaklni avstrijski hlapei ob času prevoza trupel Franca Ferdinanda in soproge skozi Ljubljano. „Slovenec“ namreč poroča: — „Prevoz trupel skozi Ljubljano . . .“ Na ljubljanskem južnem kolodvoru so se na peronu zbrali načelniki uradov z uradniki, na čelu jim deželni predsednik, ekscoelencia baron Schwarz, duhovščina v cerkvenemu ornatu, na čelu ji prevzv. gospod knezoškof dr. A. B. Jeglič, deželni odbor, častniki ljubljanske garnizije, ljubljanski občinski zastop, mnogoštevilne deputacije itd. Ko je dvorni vlak privozil po s cvetjem posutem tiru, so se vsi odkrili . . . Ljubljanski knezoškof je krsti blagoslovil. V posebni voz za vence se položili vence: deželni zastop venec s trakovi v deželnih barvah, občinski zastop dva venca z belo-zelenimi trakovi, Slovenska krščansko socijalna zveza velik, krasen venec s cesarskimi in slovenskimi trakovi, črno ovitimi ter napisom: Zvesta slovenska katoliška organizacija — žrtvama avstrijske in katoliške ideje. Ko je prestolonaslednikov višji dvorjanik zapazil ta veliki venec, je vprašal, kdo je poslal ta venec. Na odgovor, da slovenske katoliške organizacije, je ganotja ihtel in — mi z njim . . .

Hujskanja ljudstva na Srbe seveda ni bilo nikdar zadosti. Dne 6. julija je z velikim zadoščenjem „Slovenec“ poročal:

**1920**

koncem junija in začetkom julija.

„Slovenec“ 18. junija 1920:

### Slovenski javnosti!

Njegovo kr. Visočanstvo prestolonaslednik in regent Aleksander pride dne 26. t. m. v Ljubljano.

Na osvobojena slovenska tla stopa po stoletjih robstva vladar, ki ga je klical narod sam.

Vem, da mi ni potrebno z besedami izražati globokih čuvstev in drhtenja naših src, ki bodo v zanosu utripala tiste dni, ko bo Njegovo kr. Visočanstvo prestolonaslednik, našega naroda sin, prebival sredi med nami. (Glej ga hinavca!)

Slovenija bo storila vse, da najslavesnejše in najprisrčnejše pozdravi svojega junaškega in najvišjega sina.

Dr. Brejc l. r.

### Pozdravljen, kraljevi sin naroda!

Bela Ljubljana je v slavnostni obleki, v zelenju in zastavah in z njo tekmuje cela Slovenija, da dostojno sprejme kraljevega sina našega naroda, regenta Aleksandra. Narod se zaveda velikega zgodovinskega trenutka, ki ga je več kakor tisoč let pričakoval in po katerem so najboljši sinovi naroda hrepneli z večnim zdvajanjem v duši, ali se kdaj uresniči ali ne: Kraljevič-vladar, sin naroda, osvoboditelj, prihaja med slovenski del svojega osvobojenega troimenega naroda.

V najtežjih dneh, ki jih je preživel naš narod, ko je usoda odločala, ali bo ta narod živel ali pa mu bo v bodočnosti zgodovina pisala samo še spomine, so se ozirale naše oči na hrabro srbsko vojsko in njenega vrhovnega vodjo. Vsa naša idealna in vztrajna borba za osvobojenje bi bila morda ostala zadnji hrabri polet v morju germanstva potaplajočega se naroda, ako ne bi bila srbska vojska na macedonskih okrvavljenih tleh uspela. Ententa bi bila sicer zmagala, vprašanje pa je, če bi kljub temu prisijala Jugoslovanom zarja svobode.

Osvobojeni smo in kraljeva beseda nam jamči, da vsak naš državljan brez ozira na pleme ali vero sme in mora verovati v splošno enakopravnost, da kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev goji enako naklonjenost napram vsem našim državljanom, Svoboden narod!

V svobodno Slovenijo prihaja prestolonaslednik-regent Aleksander kraljevi sin našega troimenega naroda; iz lastnega naroda je vzrasel, z narodom in med narodom je živel, z narodom je delil njegovo usodo, veselje in gorje, v vojnih vrstah naroda se je boril, narodu je bil voditelj in bodrilec ob strani svojega očeta, osivelega bojvnika za osvobojenje svojega naroda.

Zato pozdravljen kot simbol našega osvobojenja!

„Slovenec“, 26. junija 1920:

### Aleksander.

Vtihnili danes gorja so nekdanja  
in radostno lica žarijo povsod:  
Slovenija. Tvoja se Tebi poklanja,  
simbolu svobode se klanja naš rod.

Le njega najdražjega manjka med nami:  
Evangelist naš pod gigantoma spi,  
a duh živi v nas njegov, duše nam drami  
kot mati, kot angel nad nami bedi.

In s srci nas vseh tudi on Te pozdravlja,  
Ti, naših pravic naš prehrabri branitelj,  
in z nami z višine i on Te proslavlja,  
junak naš, iz suženjstva osvoboditelj!

1914

od 1. julija—26. julija.

— „Pod staro slovensko zastavo! . . . Včeraj, dne 5. julija 1914. je bila vsa Ljubljana pod vtiskom globokoresne veličastne manifestacije SLS, manifestacije globoke žalosti po ljubljennem prestolonasledniku Francu Ferdinandu, predstavitelju velekatoliške avstrijske misli, ljubezni do njega in idealov, katere je zastopal in radi katerih je moral pasti kot žrtev pod roko tistih, ki hrvaško-slovensko katoliško misel enako sovražijo, kot habsburško cesarsko hišo. — Na odru v „Unionu“ je stal sredi zelenja kip cesarja Franca Jožefa, okoli pa zastavonoše naših organizacij z zastavami. Vse svetilke so gorele, vse so bile črno ovite in okrašene s črnimi trakovi. Shoda se je udeležil knezoškof dr. B. Jeglič, državni in deželni poslanci SLS in razni zastopniki. Prvi je govoril državni poslanec Povše, potem pa dr. Šusteršič, ki je govoril tako-le: Franc Ferdinand, predstavnik velike Avstrije je padel po zločinski roki velesrbskih propagatorjev. **Pilati, ki simpatizirajo z velesrbskim hudodelstvom, si skušajo danes umiti roke.** — Proč s Srbijo! Naj Srbi gledajo raje gnilobo svoje lastne države. Umor, ta podel umor, to je danes njih delo. In dobe se danes celo med nami elementi, ki odobravajo ta čin in simpatizirajo z velesrbskim izdajalstvom. **Tembolj se mora človek čuditi, kako se morejo na naših tleh sploh še najti ljudje, ki proglašajo Belgrad kot kulturno središče Jugoslovanov! Mi imamo svoje kulturno središče v Avstriji . . . In da spoštovanje, velespoštovanje do velikih predstavnikov velekatoliške Avstrije nikdar ne bo minilo, dokler koli bo živel slovenski rod, to prisegamo danes mi!** — Na delo torej za katoliško hrvaško-slovensko domovino v Avstriji! Na delo za prihodnost našega naroda, na delo za našo širno mogočno, častipolno Avstrijo, na delo za našega presvitlega vladarja — za Veliko katoliško Avstrijo! Brezobziren boj veleizdajalcem, hujskačem in zapeljivcem, brezvestnemu časopisju, ki razdira kos za kosom glavni temelj reda in sreče in zvestobe, razdira moralčno podlago naše svete vere — **preljubo nam Avstrijo!** Možje, žene, očetje, matere, v boj proti temu nesramnemu časopisju! Prijatelji, kdor tega ne vidi, da je bodočnost hrvaško-slovenskega naroda iskati le v okviru habsburško-lorenske monarhije, ta je veleizdajalec, ki spada na vislice! — Slovenci, v boj za našo preljubo Avstrijo zoper vsakega sovraga! Kadar nas bo naš cesar klical, da obračunamo s hudodelci, ki so zakrivali sarajevsko katastrofo, takrat bodo ti takozvani „bratje Srbi“, ki spominjajo na tiste brate, ki so svoječasi klali svoje brate in dejali: „Ne boj se, brate!“ — takrat bodo ti „bratje“ čutili našo pest, takrat bo težka pest slovenskega vojaka, slovenskega fanta razdrobila črepinjo tistega Srba, v katerem živi požrešna megalomanija, ki ni zadovoljna s tem, kar mu je Bog dal. Torej: proč s Srbijo in vsi v bitko pod staro, našo zastavo: Vse za vero, dom cesarja! Zivela velika Avstrija! . . .“

Takoj prve dni po umoru je „Slovenec“ priobčil članek z naslovom: „Naš sovražnik“, ki se glasi:

„Grozni sarajevski sločin, ki je zavel vso Avstrijo v brezmejno žalost, je kakor blisk osvetlil nevarno in strupeno ozračje, ki ga je zadnja leta ustvarila v južnih slovanskih deželah velesrbska propaganda. Ta je našega ljubljennega prestolonaslednika in njegovo plemenito soprogo zadela do smrti. Padla sta oba kot žrtvi katoliške avstrijske misli, ki je v popolnem nasprotju s cilji in težnjami velesrbsstva. **Kaj hoče velesrbsstvo? Stremi za tem, da ustvari na razvalinah Avstrije veliko srbsko državo.** Pri tem bi bili Hrvati in Slovenci deloma žrtvovani, svojemu najhujšemu sovražniku, deloma pa bi prisli pod jarm nesrptnega, svobodomiselnega in obenem bizantinskega srbsstva. O nas Slovencih je popolnoma gotovo, da bi bili razkosani med svoje najhujše sovraže. To bi za katoliške Jugoslovane ne bilo narodno osvobodjenje, ampak narodna sužnost in smrt. Da bi Hrvati in Slovenci ne opazili, kaj jih čaka, če bi se imela osnovati Velika Srbija (Jugoslavijo imenuje „Slovenec“ dosledno le „Veliko Srbijo“), je propaganda, ki prihaja seveda iz Belgrada, vrgla v avstrijske jugoslovanske dežele omamljivo in golzufivo frazo o „jugoslovanskem nacionalnem kulturnem edinstvu“.

(Dalje prihodnjic.)

1920

koncem junija in začetkom julija.

Poklanjamo v dar Ti vsa srca vesela,  
poklanjamo v dar Ti najgloblje želje:  
Naj trojica bratov, ki čudeže dela,  
sinove otmé, ki še v robstvu ječe!

„Slovenec“ dne 27. junija 1920:

### Triumfalni sprejem regenta v Sloveniji.

Pohod Nj. kr. Visočanstva regenta Aleksandra na Hrvatsko in v Slovenijo je bil triumpf, kakor ga naša domovina še ni videla. Narod ni pozdravljal svojega kraljeviča, kakor se navadno pozdravljajo vladarji na svojih oficijelnih potovanjih; tisočletno hrepenenje naroda po svobodi in lastni nacionalni državi, po nacionalni dinastiji, se je izvilo narodu iz prs in prestolonaslednik je bil na svobodnih tleh iz muk rešene domovine triumfalno pozdravljen kot simbol priborjene svobode, kot kraljevič, ki se vrača med svoj narod, ožarjen s slavo zmage. Narod ga je sprejel prisrčno, kakor se more pozdraviti le vladar, ki je pristni sin svojega naroda.

Zivio naš regent Aleksander! so vzklikale množice na vseh postajah. Ko je dvorni vlak privozil na slovenska tla, se je to navdušenje naroda nadaljevalo in stopnjevalo. Od Brezic do Ljubljane, na vseh postajah so tisoči ljudstva pozdravljali vladarja Jugoslavije. Vse postaje so bile okusne in bogato ovenčane, v zastavah, a najlepši kras so bile oduševljene množice, mladina z zastavicami v rokah, mladenke v narodnih nošah, Orli in Sokoli, društva, kmetsko ljudstvo, delavstvo, inteligenca, duhovščina in učiteljstvo, uradništvo. Zlasti lep je bil pogled na vrste rudarjev v Hrstniku, Trbovljah in Zagorju, ki so v ličnih, prazničnih rudarskih oblekah pozdravljali regenta.

Vse pa je prekosil sprejem v Ljubljani, kamor je prihitelo ljudstvo tudi iz bližnje in daljne okolice. Vsa Ljubljana, vsaka hiša je bila v zelenju, v zastavah in pogled na razvrščene množice, ki so čakale na regentov prihod.

### Od kolodvora do „Evrope“.

Na zgornji strani lepo z zelenjem okrašenega glavnega kolodvora se je postavila konjenica telesne straže in sokolska konjenica. Na tribuni pred kolodvorom so stali državni uradniki in občinski svet z županom dr. Tavčarjem na čelu, ob izhodu pa stolni kapitel in duhovščina. Na cesti od kolodvora do Dunajske ceste je na levi stala pehota telesne straže, na desni pa en pehotni polk. Na koncu proti Zidarjevi hiši so stali oddelki strojnih pušk. Topništvo je stalo poleg tega še v Dalmatinovi ulici, na Gosposvetski cesti in v Janez Trdiovni ulici.

Za vojaštvom, pred Gospodarsko in Zadržno zvezo so stali Sokoli: najprvo moštvo okrog 750, Sokolice okrog 350 in naraščaja tudi približno toliko.

Ob Bavarskem dvoru stoje junaški naši dobrovoljci, kateri so prelivali svojo kri za zdaj ujedinjeno Jugoslavijo.

Njim sledi sokolska pešadija. Narodne noše so lepo razvrščene: med prvimi skupinami je skupina mladenk z Vrhniko, slede jim skupine narodnih noš iz drugih krajev. Slede šole. V vročini večurnega čakanja so gledalke v Vzajemni zavarovalnici zelo ljubeznjivo dijakom stregle skozi okna z zdravo vodo. Pred „Evropo“ je stala na odru mogočna skupina županov z dežele, kateri so prihiteli v stolico Slovenije, da počaste svojega vladarja; županom je načeleval župan največje naše občine, Šmihel-Stopiče, gospod Jožef Zure.

### Od „Evrope“ do Gledališča.

Pri Figovčevi gostilni, kjer so bili razvrščeni poleg posameznih po dvoje in stoječih parov pestrih narodnih noš, naši vrli župani iz Slovenije. Za njimi se je vrstila do praznega prostora pri „Slonu“ na obeh straneh naša šolska mladina, ki je neutrudno in nemirno gomazeča z zastavicami v rokah pričakovala regenta. Lep je bil pogled na te vrste, polne otroškega veselja in navdušenja ter nemirnega pričakanja.

## Bododočnost našega tujskega prometa.

Prebivalci ob Vrbskem jezeru so imeli od tujcev (Fremdenverkehr) vedno velik dobiček.

Odkar so pa Jugoslovani meje zaprli, je stvar drugačna. Jugoslovani so sicer po vseh srbskih ceitungah delali veliko propagando za izletnike ob Vrbskem jezeru. Že lansko zimo so se hvalili, da bodo letos v Ribnici, na Vrbi, Mariji na Jezeru imeli toliko tujcev kakor prej nikoli ne.

No, in kako je v resnici? Jugoslovanski izletniki, ki so jih agitatorji vedno in vedno napovedovali, so izostali. Vsa propaganda je bila le švindal. Kdo pa naj bi tudi šel iz Jugoslavije na izlet na Koroško? Vsi hoteli in vile ob Vrbskem jezeru so popolnoma zapuščene, med tem ko na Avstrijski strani jezera živi zelo mnogo tujcev. Kmetje ne morejo prodati svojih pridelkov, ker ne najdejo kupca. Tistih par tujcev, ki je vkljub zapore prišlo na južno obrežje Vrbskega jezera na izlet, so prišli iz „revne Avstrije“, kamor jih je „bogata Jugoslavija“ povabila. No kje so pa jugoslovanski izletniki ostali, o katerih so Jugoslovani vedno pisali? Tako izgledajo jugoslovanske obljube; vse sam švindal.

Ker so Jugoslovani mejo zaprli, trpe vse občine ob južnem delu Vrbskega jezera veliko škodo. V Celovcu so kmetje prodajali črešnje po 12 in 15 kron kilo, v južnem delu Vrbskega jezera so pa črešnje in drugo zgnile, ker ni bilo kupca. To so sadovi hecarije na Koroškem. Kranjski priganjači, ki vlečejo vsakega prvega v mescu mastno plačo, lahko delajo politiko in zdražbo na Koroškem, ker jih to nič ne boli. Revez je pa kmet, posestnik in delavec. Zatorej proč s plačanimi kranjskimi agitatorji, ki nič ne delajo, in samo ljudji hečajo in potem bo zopet mir na Koroškem in ljudje bodo zopet zadovoljni in srečni!

## Kako bo z letino v Jugoslaviji.

„Vse je polno, vse se šibi, bogato letino bomo imeli, Jugoslavija je najbogatejša država na svetu, vsega imamo v izobilju!“ Komu niso znani ti slavospevi? Ali jih ne slišimo vsak dan od naših rešiteljev? Ali jih ne beremo v vsaki številki „Korošca“, „Mira“ in drugih listov? Seve, kadar gre za koroške glasove, je ni države nad Jugoslavijo, kadar so pa sami med seboj, je pesem precej tužnejša. Dostikrat smo že dokazali, da so to same limanice, s katerimi hočejo ujeti gimplne. Kako stoji v resnici z letošnjo letino v Jugoslaviji nam slika prav živo „Slov. Narod“ v svoji številki 155 z dne 10. V. Pravi: „Dan na dan je nekaj tednov že čitati pa naših listih, kako obilna in nad vse bogata je naša letina. Vprašamo se, kdo v prvi vrsti ima korist od tega, da se sedaj pred letino tako sijajno slika naš položaj. Konsumentje to niso, tudi tisti krogi niso, katerim mora biti skrb zasplošni blagor. Glavni interes na tem, da se sedaj vse predstavlja v rožah in cvetju imajo tisti trgovci izvozniki, ki žele dobiti prosto roko za izvoz iz države kamorkoli. Ta nad vse ugodna poročila v letini imajo namen, pripraviti tla svobodni izvozni trgovini. (In privabiti Korošce. Op. ur.) Čim majn ovir, tem lažji zaslužek. Da si ojačijo stališče, predstavljajo celo zadevo kot tako, ki je v interesu kmetskega producenta. Hvala Bogu in dobremu vremenu, da bo letos ugodna letina. Gorje nam, če bi ne bila! **Kaj vse so uganjali razni gospodje na visokih mestih z našim gospodarstvom!** Ali tako strašna sila pa vendar ni, da bi morali za vsako ceno in brez vsake ovire s svojim pridelkom kar ven. V Sloveniji žito ni bogve kako ugodno. Poležano je mnogokje in tudi klas ni prvovreden. V splošnem pa moramo ugotoviti, da je vse, kar se piše in govori, oprto na sodbo in subjektivno cenitev. Statistike v produkciji v kraljevini naši ni in zlasti ni zanesljive statistike. Spominjati se je koristno! Tudi lani osorej so pele vseh špekulantov orgle slavo letni obilici. Tedaj je bilo žito po eno poldrugo krono. Kmet je

povečini zgodaj prodal. Špekulantje so pa potem v jeseni in po zimi uganjali svojo igro. In tako je prišel ubogi konsument do tega, da je v božiču s težavo dobival moko in kruh, da si je plačeval judovske cene. Ob vsej tej vestni in pretirani hvali letine ne smejo vodilni možje izgubiti glave. Izvoznicarji vidijo le korist, svoj zaslužek. V gotovih srbijanskih listih se tudi odkrito piše, da pasivni kraji nimajo nade do posebnega vpoštevanja pri cenah. Če rabijo, naj kupijo kakor vsak drug.“ (Ubogi kranjski lačenbergerji!)

Zdaj vemo, da je vse to hvalisanje sama spekulacija izvoznih trgovcev in — tistih kranjskih politikov, ki hočejo s tem preslepiti koroško ljudstvo, češ, za tako bogato državo bodo vendar rajše glasovali, kakor za „ubogo“ Avstrijo. Narod sam imenuje to hvalo „sumljivo in pretirano“. Sploh pa Jugoslavija ni tista dežela, kjer se cedi med in mleko, drugače bi ne bila umljiva tista „splošna nezadovoljnost, ki vlada v vseh slojih prebivalstva“.

Tudi te besede najdemo v „Narodu“ in še sledeče: „Naši oficirji vise v mukah in skrbeh . . . Tudi naše uradništvo je skrajno nezadovoljno. Kamor gledaš, povsod revščina.“ („Slov. Narod“ dne 24. junija, številka 141.)

Tako torej pretiravajo, tako nas torej hočejo prevarati, a mi se ne damo preslepiti. Naj jo le imajo, svojo „bogato“, svojo „zlato“, svojo „blaženo“ Jugoslavijo, — mi pa ostanemo zvesti svoji domovini. Nikoli je ne bomo prodali Balkanu! To si zapomnite, vi lažniki in zapeljivci! Z lažnjivim kljukcem „Korošcem“, ki je pisan v res blaženi slovenščini, pa na sekret, kamor spada.

## Vse samo zaradi ljudskega glasovanja.

Na podlagi ljubljanskih časopisov smo v članku „Glasovanje se boje“, dokazali, da ni majo nič kaj upanja na uspeh. Njih trditev, da bodo sigurno zmagali, smo izpodbili z njihovimi lastnimi izjavami. Sama sleparija in prevara jih je. Evo nov dokaz!

V Slovenskem Narodu z dne 10. t. m. pravi ljubljanski župan dr. Tavčar dobesedno te-le: S Koroške se mi piše, da polemika (časnikarski prepir) „Slov. Naroda“ s „Slovencom“ kvarno upliva na bodoče ljudsko glasovanje. Zaradi tega bode polemika pri kraju.“

Ali ni mogoče še mnogo drugih vzrokov, ki „kvarno uplivajo na glasovanje“?

Vidite Korošci, kako skrbne hočejo vse prikrivati, iz česa bi lahko sklepali, da že obupavajo. Delajo se, kakor bi bili res zmage gotovi, a v srcu jih navdaja strah in groza pred glasovanjem. Skrbeti hočemo, da bodo doživeli poraz, kakoršnega si še misliti ne morejo. Posnemali bomo Pruse in Mazure, ki so nad Poljaki zmagali s tako ogromne večino, da jim je kar sape zmajnkalo. Tudi Poljaki so trobili v svet, njih zmaga je gotova, toda dobili so komaj 5% oddanih glasov. Na sličen način bomo tudi mi obračunili s svojimi tlačitelji. Balkan mora ven iz naše Koroške! Potem se bo v tužnem Korotanu zopet zjasnilo.

## Janez piše pismo iz Celovca.

Dragi Korošci! Poročati vam hočem, kako se mi je godilo na potovanju v Nemško Avstrijo. Predvsem vas seveda zanimajo razmere v Celovcu, zato se hočem v mojem poročilu ozirati posebno na celovške zadeve. Ko sem se vtihotapil čez demarkacisko črto tam nekje pri Zrelcu, sem bil sprva nekako potr. Pomislite namreč: Onkraj je sijalo zlato solnec-saj veste, v Jugoslaviji sije vedno solnce-tukaj v Nemški Avstriji pa me je obdala precej gosta mogla, samo sem ter tja se je prikazalo solnce izza oblakov, a še takrat je imelo kisel in čemeran obraz. Počasi sem korakal proti Celovcu. Kar na enkrat se vzdigne prah in kočije mi drdrajo na-

**Korošci spominjajte se nedolžnih žrtev Beti Fido, Jaklič, Slemic in Murolc, ki jih imajo na vesti kranjski financarji!**

sproti. Iz njih stopi gospoda, med njo sta bila tudi deželni predsednik in pa mestni župan. Bam Bog ve, kako so zvedli o mojem prihodu. Najprvo me pozdravi dr. Lemež v vznesenih besedah, naprosil me je, naj zastavim vse sile, da pride vsa Koroška pod Jugoslavijo. Potem je govoril celovski župan. Pridružil se je predgovornikovi prošnji in mi takoj izročil ključ do nesrečnega mesta, ki tako težko pričakuje jugoslovanskih rešiteljev. Jel! se nad toli nepotrebnem glasovanjem in nad glasovalno komisijo, ki je kriva da bo morel Celovec čakati še nekaj časa, predno se mu izpolni njegova srčna želja-priklopitev k Jugoslaviji. Oba govornika sta govorila seve v krašni slovenščini. Zbrana množica je burno pritrjevala in navdušeno klicala: Živela Jugoslavija! Živel naš Janez!

Nato sem se moral vsestiv lepo čveteroupreženo kočijo. Tik pred mestom so bili postavljeni slavoloki meni na čast; v mesto se je kar trlo ljudstvo. Spremili so me na „rotovž“, kjer so me že čakali odposlani meščanstva, uradništva, delavstva in sploh vseh stanov in slojev. Dali so duška svojim srčnom čutilom, svojemu nepopisnemu veselju nad mojim posetom, kateri jim je takorekoč jamstvo da bodo kmalu „svobodni državljani svobodne Jugoslavije“.

Po kratkem počitku sem si ogledal mesto. Čudil sem se, da nisem šlihal niti ene nemške besede; v Celovcu govori vse samo slovensko. V tem oziru je veliko na boljšem, kakor na primer v Ljubljani, kjer je vendar še nekaj nemščurjev. Ali bi se ne dalo proglasiti Celovec vsaj kot drugo glavno mesto Slovenije? Povem vam še enkrat, gospod urednik, da je mesto skoz in skoz slovensko. Ne gre mi v glavo, kako so mogli pisati ljubljanski listi o nemškutarskem uradništvu in o Nemcih v Celovcu, sploh, — ne enega ni, izvršemsí škofa, ki pa bo moral kmalu iti.

Zvečer je bila častna pojedina v „Glasbeni matici“, — preje enkrat se ji je reklo „Musiksäle“. V stranski dvorani so nastopili združeni celovski pevci in razlegali so se prelepe pesmi: „Naprej, zastava slave!“ „Lepa naša domovina“ in td. Bilo je krasno. Potem so izvajali Sokoli in Orli vrlo dobro prav težke telovadne vaje. V odlični družbi sem sedel pozno v noč pri rujnem vincu. Govorilo se je mnogo, iz vseh je odmevalo srčno veselje, da pride vsa Koroška in seveda z njo vred tudi Celovec pod slavno dinastijo Karagejorgjevičev.

Naj omenim samo naketere govornike. Prvi se je oglasil gospod Schumy, eden najboljših celovških jugoslovanskih narodnjakov. Opozarjal je na važnost narodne organizacije vseh slovenskih kmetov, posebno v onih delih Korotana, ki so žalibog izključeni od glasovanja. Treba bo, je rekel, neumornega dela, da se tudi ti sinove majke Slavije rešijo izpod jarma prokletih Nemcev. Naše geslo in naš cil mora biti: Vas slovenska zemlja tja gori do visokih Tur, do Velikega zvonarja mora priti k naši Jugoslaviji!

Nato je govoril tajnik narodnega političnega društva g. Kamnikar. Vaša zasluga je, gospod urednik, da se je ta gospod prelevil iz Nemškega Steinacher-ja v navdušenega Jugoslovana.

V imenu jugoslovanskih časnikarjev je naglašal gospod Ločan narodno dolžnost slovenskega časopisja, da brani pravice od Nemcev zatiranega slovenskega ljudstva. Zahteval je, naj se odstavi nemški škof dr. Hefter in naj se postavi na njegovo mesto dr. Jeglič. Navdušeno ploskanje je sledilo tem besedam. Gospod Ločan je temperamenten govornik in član- kar. V glasu „Iz Korotana“ objavlja izvrstne članke o narodnem zatiranju in nasilstvu, pod katerem trpi slovensko prebivalstvo. On sam je živ dokaz, kako se polagoma vračajo prejšnji odpadniki v naše naročje. Saj vam je mogoče znano, da se je bil tudi on izneveril naši stvari, ter si pridejal celo nemško ime Lackner, zdaj je postal zopet veren in zvest sin Slavije. Govoril je tudi prejšnji evangelski župnik Jahne, ki je pa prestopil k pravoslavni veri in se prekrstil v Jankoviča.

Naj zadostuje, vseh govorov itak ne morem našteti.

Kakor sem odgovarjal raznim zdravicam in napitnicam, več ne vem. Kar na enkrat me je zapustila namreč zavest. Ko

se zbudim po dolgem, težkem spanju, sem ležal pod mizo v neki Žrelski gostilni. In vse to so bile lepe sanje. Ali ni škoda, gospod urednik, da niso resnične?

Nehati moram, ker me boli glava, kakor bi bila počena. Z Bogom gospod urednik!

Vam udani

Janez.

## „Koroško Korošcem!“

Koroška dežela! Prelepa si Ti,  
Da b' Srbi, ti Turki, gospodarji Ti bli:  
So gore visoko in jezera vmes,  
Si pravi planinski nam biser zares.

Za Te pa živeti, za Te tud' vmreti  
So znali očetje nam nekđaj vneti.  
So Turke na Balkan nazaj Ti pognali  
In mirno spet doma so polje orali.

To zemljo, to krasno so nam zapustili  
Ko letih po dolgih se od nas poslovili.  
Pa gvišno bi v grobu se oni zjokali,  
Če videli bi, da smo jo prodali.

Zato pa Vam kličem: Korošci na plan,  
Usodni se bliža plebiscitni dan!  
Bod' moški al' ženska, glasujte prav moško,  
Za ljubo domačo, To zemljo Koroško.

Nič straha, trepeta, pravica je naša,  
Zato pa korajžno naj vsak se ponaša.  
Iz grl tisočerih naj svetu doni:  
„Koroška ostane, Korošci smo mi!“

Zavedni Slovenec iz Železne Kaple.

## Iz zasedenega ozemlja.

Hodiše-Otok. Jugoslovani že delj časa nimajo shoda v kaki gostilni, ker ljudi ne spravijo skup. Vsako nedeljo vsak praznik in pri vsaki procesiji, hujskajo duhovniki po maši pred cerkvijo. Tudi izpovednice porablajo v svoje namene. — „Bevilling“ zdaj že „Narodni svetarji“ ne dobo več lahko, ker se tudi tem ne zaupa več prav. — Gerenta Seger-ja skoro nihče ne pozdravi na cesti. Zato jih v Borovljah „anceiga“. — Na Hodiše je prišel zdaj neki mož z imenom Ručička, gvišno kak „pemička“, ki posebno po noči „dela“ in špijonira. V Ribnici je naš nadučitelj, kakor pravijo, na somerfriš, ki pa tudi samo voha in špijonira. — Jugoslovanski učitelji nikjer ne dobo hrane. Zato grejo „hamstrat“ in potem si kuhajo sami. Koroška vam pač ne prileže, kaj?

Ribnica. 1. tega meseca je bilo 16 oseb z našega kraja pri okrajnem glavarstvu v Borovljah radi kresov. 12 jih je dobilo „Verweis“, druge pa so obdolžili, da so rabili besede: „Nieder mit den Tschuschen!“ kar pa nikakor ni res! Obdolženi so imeli 27 prič, a noben jih ni slišal. Prav balkansko-srbsko! Tako je bil kaznovan Karl Walcher na 14 dni in 100 K, Albina Schwab 5 dni in 500 K (razen tega so jo, izgнали), Paula Walcher in Faustina Walcher 5 dni in 500 K vsaka. Prebivalstvo je radi takega postopanja razburjeno. Ognje na čast sv. Cirila in Metoda so zažgali — k večini tuji gendarmi in financarji po zasedeni Koroški; tudi naši koroško misleči tri ognje.

Št. Jakob. G. Ferdinand Velikogna, p. d. Pečnik, begunc, se je vrnil 20 marca domov na Zlatne. Šest dni navrh so prišli žandarji in v Rožeku so ga obsodili na 9 dni zapora. Obdolžili so ga, da je nekemu. Stress-u poslal nepodpisano pismo, v kterim je grozil, da ga bo usmrtil. 3 tedne nato je moral Velikogna na Ljubljano. Tam se je dokazalo, da on ni pisal tega pisma. Ker torej niso vedeli, za kaj in kako bi ga še na novo kaznovali, so ga vprašali: „Ali ste bili pri „volkswehru“? Ste streljali na Jugoslovane? Ali ste „nemčur“? Velikogna se ni

**Avstrija je republika, to je ljudovlada. Srbija je monarhija, kjer limajo kralja in štelunge.**

obotavljal in odgovoril „Ja!“ Zato so ga hoteli na 6 mesecev zapreti. Uložil pa je rekurs in ob enem ušel v Avstrijo. Pridi, pridi glasovanje, pridi rešitev nam Korošcem iz sirovega balkanskega jarma!

**Od Vrbskega jezera.** Že enkrat smo v našem listu posvetili to slavno „žandarmerijo“, ki so jo postavili Jugoslovani. Zdaj se nam znova poroča: Posestva ob Vrbskem jezeru, posebno ona tujih posestnikov vil niso več varna. Veliko je vil, ki so že popolnoma, veliko takih, ki so deloma „splindrane“; kratkomalo so vlomili in odvzeli pohištvo. Marsikaj bo že doli na Kranjskem. Na eni postaji je pred kratkim ukradel drugemu žandarju ponoči 300 K z možno vred. Na neki drugi postaji so vlomile konkubine (kurbe) „Postenkomandant-a“ v drvarnico gospodarja — so Istrijanke — in ukradle precej drv.

Čehoslovaška grofinja Kollin ima tudi ob jezeru svoje posestvo; rada išče družbo Jugoslovanov — žandarjev. 6. junija je bila v Ribnici veselica in ples, grofinja je tudi prišla k svojim „bratom“, Ukradli so ji — bilo je že zelo pozno — zlato uro in dragoceno ketno. Tako grofinja ni samo vso pijačo plačala, prišla je tudi še ob svojo uro.

„Korošec“ v Velikoveu, je to tudi „zasluga nove kulture“, ki jo je prinesla na Koroško Jugoslavija??

**Grozen umor v Vobrah.** 4. julija t. l. 1/212 ure dopoldne je bil posestnik Andreas Pogatscher, vlg. Peter v Glečah občina Vobre zavratno ustreljen. Umorjeni je bil še v jutro tistega dne pri maši v Vobrah, njegova žena in hči sta pa šli v Velikovec in st. Štefan. Ob poldesetih dopoldne je Pogatscher v svoji hiši s svojim sinom še južnal. Njegov sin se je nato tudi poslovil do očeta in šel k sv. Štefanu, tako da je oče z 16 letnim hišnim trapom Lipe ostal sam doma. 16 letni trap Lipe je na to zakuril v sparherd, kakor mu je Andrej Pogatscher naročil in Pogatscher je šel na podstrešje iskat mesa za kosilo. Kmalu nato je padel na postrešju strel. Ker oče z mesom ni prišel, ga je počel trap klicati, pogledal pa ni na podstrešje. Šele ko je Marija Pogatscherjeva hči prišla iz Velikoveca domov, je vprašala Lipeja, zakaj da ni dal mesa v lonec, na kar je trap Lipej odgovoril, da je oče še na podstrešju in mesa še ni prinesel. Marija je šla na to na podstrešje pogledat in našla očeta mrtvega. Strel ni samo Lipe slišal, ampak slišali so ga tudi drugi vaščani. Marija je začela na pomoč klicati in nato so prišli sosede v hišo in tudi jugoslovanska žandarmerija. Žandarmerija je trdila, da je mož padel in se sam ubil. Še le ko je prisotni posestnik Hans Morak žandarmerijo prepričal, da je Pogatscher na vsak način bil ustreljen, ker so koščice od glave (lobanje) ležale okrog in so bili možgani videti, je žandarmerija verjela. Storilca do danes niso mogli izslediti.

Andrej Pogatscher je bil 60 let star, in radi svojega koroškega mišljenja pri jugoslovanskih učiteljih zelo neprijubljen. Župnik Kindelman iz klostra pri Grebinju mu je pisal pismo in ga stvaril, naj se varje, da ga ne zadene ista smrt, kakor njegove sosede (en sosed je bil ubit, drugi ustreljen).

Pogreb po rajnem vulgo Petru v Glečah je bil veličasten. Iz vseh vašil so prišli ljudje ga spremljati k zadnjemu počitku okrog 500 mož in 200 žen. Vse ljudstvo se zgraža na tem umoru. Pred hišo žalosti v Glečah so peli pod vodstvom g. Jaritz Velikovčani, Grebičani in oni iz Vobr žalostinko: „Ach, wie bang die Stundel!“ ki je vsem tako segala v srce, da so se vsem oči porošile. Jugoslovanski balkanci so seveda niso brigali za umorjenega, ker je bil takozvani nemčur. Plačilo za te balkanske barabe bo že še prišlo. Še le 6. julija, Korošci čujte in strmite, je prišla sodna komisija, da raztelesi pokojnega. Žandarmerija je pa seveda tem vestnejše inspici-rala kondukt. Kdo je storilec je tem Azijatom iz balkana malo ali nič mar. Dosti krvi so ti kranjski hajduki na Koroškem že prelili. Korošci, otresite se teh Ljubljanskih barab ob priliki ljudskega glasovanja!

Kranjci nimajo denarja. Neki Ljubljančan nam je prinesel vest, da bodo banke, sparkase, raifeisenkase in druge na

Kranjskem kmalo prišlo v konkurz, ker se spuščajo ti ljudje, ki razpolagajo s tujem denarjem, v riskantne kupčije, ki bi bile še judom prenevarne, Mladoletnim in ofizirjem dajejo posojila in posojila na hiše, ki nimajo niti polovice vrednosti. Seveda pridejo tudi revidirat od vlade, sparkase in banke, toda le za heč, da zaslužijo dijete, za drugo se ti gospodje ne brigajo. Prihodnič bomo poročali, katere banke in sparkase so že šle v luft.

„Ljudski glas“ piše v števil 28: Škof Jeglič in pa žalostni predsednik ljubljanske klerikalne vlade Brejc, sta bila odlikovana z redom „krivoverskega“ svetnika sv. Save. Če sta katoličana, bi morala medalje seveda odkloniti, a klerikalci so pobožni le proti ljudstvu, sicer jim je pa vera samo kšeft.

**Kotmaravas.** V „Slovincu“ 1. julija 1920, se hvali župnik Arnuš, kake uspehe, da je imel pri vstanavljenju ženskih društev. Tam se oglašča dobesedno: „Ne vem, kdo je imel ono srečno misel, da je začel vstanavljati ženska društva po Koroškem. Neverjetno je, kako privlačno silo ima to društvo za naše Korošice. Vse gre poslušat, vse pristopi. Tem ni več treba nobene agitacije za plebiscit, teh ne pregovori nikdo več. No, Arnuš, nicht so vorlaut und voreilig! Poglejmo tudi drugo plat to medajle, da zvemo resnico. Tako piše „Kärntner Tagblatt“ dne 8. julija 1920: Schiefing. (Škofice.) **Kako se člani pridobe.** O priliki vstanovitve ženskega društva v Škoficah so bile ženske na enostaven način zajete. Nekako sto žensk se je znašlo v šolski sobi, večina jih je prišla iz radivednosti, da bi slišala, kaj bo Piskernik povedala. Ko so navzoče opazile, da hoče ženske za Srbe pridobiti, se je hotela večina njih odstraniti. Tri ženske so hitro smuknile skoz vrata. V tem trenutku pa skočijo jugoslovanske frajle k vratom, jih zapro s ključem in Korošice so bile zajete. Nato se je vstanovilo žensko društvo, sklenila lepa resolucija — vse seveda enoglasno in izpadlo je vse bolj vgodno, nego so si mislili.“ Vidite, koroške žene in dekleta, tak šwindel delajo Jugoslovani, potem papo cajtengah vpijejo, da je vsa Koroška za Srbe.

**Pliberk.** Naši privandrani prenapetneži porabijo vsako priložnost, da bi pribili domačim kakoklanficio. Navadno se pa zraven sami opečejo. Tako je bilo zadnjič v Korošču brati, da smo se pogreba „zločinca in samomorilca“ Schwabenika polnoštevilno vdeležili. Nato damo dopisniku „Kuljkeca“ sledeče v premišljevanje:

1. Pogreb so vodili 3 duhovniki. To menda pri samo morileh in zločincih ni v navadi.

2. Naša duhovščina kipi same narodnosti; bi li ta duhovščina tako rade-volje izvršila cerkveni obred, ko bi bil nesrečnež njen nasprotnik?

3. Ali more postati zaveden Srbo-Hrvat, kateri je bil član „narodne čitalnice“ po svoji smrti naš somišljenik samo s tem, ker se je nekaj naših vdeležilo pogreba iz spoštovanja do zaloujočih družin in ker se zavedajo Božjega reka: „Ne sodi, da ne Hoš sojen“?

Molčali smo o tem žalostnem dogodku, ker nismo vajeni izrabljati nesrečo bližnjega v politične namene. Tako nesramno podtikanje in zavijanje, kakor ga je zmožen samo brezčutni dopisnik Korošca nas pa prisili, da se oglasimo — in povemo resnico.

**Labud.** V nedeljo 4. juniji, 1920, je bila v Podgori velika procesija. Ženske in deklice iz Podgor so okrasile prešnji večer cerkvena vrata z velikim vencem iz dobovega listja in plavic. Ta venec srbskim žandarjem ni bil po volji. Prišli so žendariji k kmetu Videnbauer in zathevali od njega, da sname venec raz cerkvenih vrat. Mož je to vpričo žendarjev tudi storil, ker je bil primoran. Ko se je po okolici raznesla vest, o tej predrznosti Srbijancev so se mladi in stari moški in ženske okrasile z dobovinm listjem in plavicami. Pred cerkvijo so igrali „Kärntner Marsch“, česar niti fajmošter Umlauf ni mogel zabraniti.

Dopise je uposlati:  
Uredništvu „Koroško Korošcem“, tiskarna Leon, Celovec.

**Glejte na Celovec in Beljak in vedeli boste, kako vam je glasovati!**